

GODE RÅD OG ANBEFALINGER

Til skoler, ungdomsuddannelser,
kulturinstitutioner og andre som vil bruge
øresundsregionen til at skabe inspirerende
læringsforløb for børn og unge

SÅ OGSÅ DET SPROGLIGE MØDE DANSK/SVENSK BLIVER VELLYKKET

FORORD

KÆRE LÆRER OG SKOLELEDER!

Flersproglige og flerkulturelle kompetencer er et stærkt redskab til at indgå i en større Øresundsregional sammenhæng. Øresundskomiteen vil derfor invitere dig til at bruge hele Øresundsregionens palet af muligheder til læring i alle fag i skolen og på ungdomsuddannelserne.

Erfaringer viser, at møder eller oplevelser med kultur, sprog og læringsforløb, der inddrager dansk/svensk allerede i de mindre klasser i skolen, giver fortrolighed og en åbenhed overfor andre sprog og kulturer.

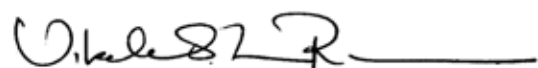
Vi tror, en sådan åbenhed er afgørende for, at de unge senere kan vælge uddannelser og praktik over sundet samt de mange andre muligheder, Øresundsregionen tilbyder.

Vi har lavet denne samling af gode råd og anbefalinger for at inspirere og som et redskab til at gøre det lettere at lave samarbejder for læring over Øresund. De er på ingen måde udtømmende, men et lille bidrag til at blive hjulpet på vej. Vi har også afsat en pose penge til, at man kan starte konkrete Øresundssamarbejder i 2013/2014.

Læreplanerne både i Danmark og Sverige siger, at alle elever skal have nabosprogsundervisning i skolen. Vi tror det kan blive en lærerig og givende oplevelse, når Øresundsregionens mange muligheder bliver sat i spil i undervisningen. Vi håber derfor, du vil blive inspireret af dette forslagskatalog.

God læselyst!

Vibeke Storm Rasmussen
Formand Øresundskomiteen

Pia Kinhult
Næstformand Øresundskomiteen

INDHOLD

KAPITEL 01

5 gode grunde til at arbejde med nabosprog

KAPITEL 02

Gode råd og anbefalinger til lærere og andre som vil arbejde med nabosprog, kulturmøde og læring i Øresundsregionen i skoler og ungdomsuddannelser

KAPITEL 03

Gode råd og anbefalinger til ledere i skoler og ungdomsuddannelser

KAPITEL 04

Oversigt over nyttige links til inspiration for arbejdet i klassen

KAPITEL 05

Hvordan kommer jeg i kontakt med skoler eller ungdomsuddannelser på den anden side af Øresund - links

KAPITEL 06

Oversigt over ambassadører/ hjælpere for samarbejde over Øresund

KAPITEL 07

Hvor kan man søge penge - links

KAPITEL 08

Hvordan er vi kommet frem til anbefalingerne

01

5 GODE GRUNDE

TIL AT BESKÆFTIGE SIG MED NABOSPROG I SKOLEN

1 **80-90 procent af ordene i en svensk/dansk tekst er næsten ens.** Det er en mulighed for eleverne til let at blive kompetente i et andet sprog end deres modersmål og et afsæt til at tilegne sig andre fremmedsprog. Nabosprog kan bruges til at lære at kommunikere uden præcis at forstå alt.

2 **Forskningen viser, at tidlig fremmedsprogsstimulering gør det lettere for børn at lære fremmedsprog senere i livet.** Her er det underordnet, hvilket fremmedsprog børnene har med at gøre tidligt. Fordelen ved dansk og svensk i Øresundsregionen er, at det er sprog, som børnene har gode muligheder for at anvende i konkrete møder og opleve nytten af at kende til.

3 Ved at møde nabosprog dansk/svensk og være med i Øresundsprojekter får børn og unge en følelse af at indgå i større sammenhænge. Det **gør den nære verden større og bygger broer både intellektuelt og personligt.** Det er vigtigt for identiteten. Sproglig kompetence giver **større selvfølelse.**

4 Flersproglige og flerkulturelle kompetencer er et **stærkt redskab til at indgå i et større Øresundsregionalt arbejdsmarked** og bidrager til at styrke forudsætninger for at deltage i internationale sammenhænge.

5 I praksis er læring over Øresund og nabosprogsforståelse et skridt på vejen til at virkeliggøre visionen om Øresundsregionen som **en stærk sammenhængende metropolregion** – Copenhagen Circle City.

GODE RÅD OG ANBEFALINGER TIL LÆRERE OG ANDRE, SOM VIL ARBEJDE MED NABOSPROG, KULTURMØDE OG LÆRING I ØRESUNDSREGIONEN I SKOLER OG UNGDOMS- UDDANNELSER

Se også afsnittet om gode råd til skolelederen

NABOSPROG SKAL INDGÅ I ANDRE FAG OG INTEGRERES I HVERDAGEN

Tænk nabosprog (dansk/svensk) ind i faglige sammenhænge ved at koble nabosprog til den øvrige undervisning. Tænk aktiviteter relateret til et Øresundsprojekt og nabosproglæring ind som en del af dagligdagen i skolen, så det også styrker andre fagligheder og kompetencer.

Vær tydelig med, hvad det faglige formål i et Øresunds-samarbejde er, og hvorfor det især kan fremmes gennem et dansk-svensk samarbejde.

Vær opmærksom på, at der er forskelle mellem svenske og danske læreplaner. Derfor er der brug for en dialog om fokus og målsætninger, før et samarbejde indledes.

Endvidere tilrettelægges undervisningen for et skoleår længere tid i forvejen i Danmark end i Sverige. Det har betydning for planlægningen af et Øresundsprojekt.

Afsæt tid til at læse materiale på nabosprog som forberedelse til undervisningsforløb med eleverne.

Afsæt tid til at planlægge og gennemføre forløb. Dette er også en anbefaling til skoleledelsen.

Skab og styrk faglige tematiske partnerskaber mellem lærere/skoler.

FORTÆL ELEVERNE, AT DE HAR SPROGLIG KOMPETENCE

80-90 procent af ordene i en svensk/dansk tekst ligner hinanden.

Nabosprog kan bruges til at åbne op for en generel sproglig nysgerrighed og interesse.

Sæt fokus på formålet med at kunne flere sprog. Se afsnittet 5 gode grunde til at beskæftige sig med nabosprog i skolen.

Det er afgørende for et vellykket samarbejde over Øresund, at skabe en positiv holdning til nabosprog dansk/svensk i et fælles læringsforløb.

Du kan som lærer sætte fokus på sproglig kompetence ved at tage afsæt i de sprog, der findes i klasseværelset og derved skabe sproglig opmærksomhed hos eleverne.

Der er en del skoler på Sjælland og i Skåne, hvor der er en koncentration af elever med anden kulturel og sproglig baggrund end dansk og svensk. Tilstedeværelsen af en sådan flersproglighed kan også bruges som afsæt for en anderledes opmærksomhed på kompetencer. En opmærksomhed, som kan vække nysgerrighed og skabe tolerance/respekt og en anden form for læring.

Se til eksempel et projekt i Rosengård i Malmö:

www.youtube.com/watch?v=FQbNNJ4N3k

www.mittomrade.nu

Projektet "Mitt område" drives af multihuset Drömmarnas Hus. De samarbejder med skoler i området Rosengård, som tilsvarende Mjölnerparken i København, hvad angår beboersammensætning. De arbejder blandt andet med opmærksomhed på sprog som kompetence. De tager udgangspunkt i de unges tanker, udfordringer, hverdag og anvender eksempelvis kultur og de unges egen skabelse som udgangspunkt for læring og selvforståelse.

”Nabosproget skal have en særlig opmærksomhed i samarbejder på tværs af Øresund. Eleverne skal hjælpes til at læse og lytte til et sprog, der ligner meget, men som lyder anderledes, og som har nogle særgloser. De skal bag den tilsyneladende ”store” forskel genkende alle lighederne.”

Lis Madsen, programchef for læreruddannelsen UCC og projektleder for Nordiske Sprogpiloter

STORE OG SMÅ BØRN SKAL MØDE SPROG FORSKELLIGT. BEGYND ALLEREDE I FORSKOLEN

Når det gælder de store børn, så start med læseforståelse. Det giver en oplevelse af, at eleverne kan en masse. Gå herefter over til lytteforståelse.

Skab kommunikation med elever fra nabolandet, enten via sociale medier, skype og lignende eller ved kontakt gennem fysiske besøg. Det giver en kombination af sprogligt og kulturelt fokus.

For mindre børn er det bedst at starte med at lytte.

Tag udgangspunkt i børnenes interesser, eksempelvis musik, film og fortællinger.

Lær eleverne at tale l-a-n-g-s-o-m-t, så de andre elever har en chance for at kunne følge med. Det kræver træning, men det giver en meget positiv effekt, idet udtalelsen også bliver mere tydelig.

Sørg for lærersamarbejde på forskellige klassetrin. Begynd i forskolen.

Små elever er mere åbne og umiddelbare. Der er gode erfaringer med nabosprogsarbejde i de helt små klasser. Børn i de mindre klasser er for det meste ikke så gode til engelsk og vælger derfor at tale deres eget sprog, mens de større børn oftere slår over i engelsk, hvis de ikke føler sig trygge i det dansk, svenske sprogmede.

Se inspiration fra den tyske grænse:
www.prof-dr-abc.com/startseite.html?&L=1

PLANLÆG PROJEKTERNE, SÅ ELEVERNE OGSÅ MØDER HINANDEN I SOCIALE SAMMENHÆNGE OG BLIVER FORTROLIGE MED HINANDEN

Sørg i Øresundsprojekter for strukturerede projektføløb, hvor der tages hånd om elevernes sociale kontakt med hinanden.

”Fri tid” kan ikke stå alene. Faglige læringsmål sætter rammer for samarbejde og giver en anledning til kontakten. Strukturerede forløb er med til at sætte en ramme for det sociale samvær.

Om man i et og samme projekt vil opnå både øgede emnekundskaber og integration mellem forskellige elevgrupper, så må mødet gå forud og temaet må introduceres efterhånden. Brug eksempelvis leg og spil til at få eleverne til at komme i kontakt med hinanden, inden der arbejdes med det faglige.

En afprøvet fremgangsmåde, når der er klasseudveksling, er også forinden at tale om, hvad et godt værtskab er. Få eksempelvis eleverne til at tænke over deres gæsters velbefindende. En dansk skoleklasse havde på forhånd aftalt, at hver elev gik hen til en svensk elev og hjalp personen med at finde et sted at sidde, at man skulle sidde med denne elev, når der skulle spises og at drengene var sammen med de besøgende drenge, når der skulle holdes frikvarter. Det kan modvirke, at eleverne klumper sig sammen med dem, de kender.

Når der er et faktisk møde, kan der opstå en nysgerrighed overfor hinanden - også i forhold til sproget. I den sammenhæng er gentagelse eller kontinuitet en styrkende faktor.

AFSÆT TID TIL AT PLANLÆGGE ET GODT FORLØB

Direkte elevkontakter mellem svenske og danske elever forekommer kun spontant, hvis eleverne har opbygget positive sociale relationer, før et læringsforløb går i gang - ofte bedst gennem fysisk møde over længere tid.

Da det tager tid at opbygge positive relationer, er det også vigtigt at udnyttet sådanne relationer optimalt for den faglige læring i det efterfølgende forløb.

Der skal være en mening med projektet. Arbejd hen imod et konkret mål.

TAG PÅ TUR OG FÅ MOTIVEREDE ELEVER

Sats på oplevelsesbaseret pædagogik og praksisnær undervisning, hvor der til eksempel indgår kulturbesøg og virksomhedsbesøg. Læring udenfor klasseværelset fremmer elevernes motivation.

Afsæt tid og ressourcer til, at der kan indgå fysiske besøg/ studier af og i Regionen.

Brug de faciliteter og besøgs muligheder, der er i hele Øresundsregionen.

Skab motivation gennem emner, der relaterer sig til elevernes eget liv og verdensforståelse. Lav opgaver, der udgår fra virkeligheden.

Blandt andet i projektet Øresundsklassrummet, som handlede om klima og affaldshåndtering havde man opgaver, som skulle løse ”rigtige” problemer relateret til affaldssortering. Se www.oresundsklassrummet.eu

”Større samarbejde på tværs af Øresund vil kunne tilføre undervisningen en international vinkel på en meget enkel, men virkelighedsnær måde. Det vil blandt andet give vores elever mulighed for at aktivere sproglige kompetencer, som de ikke vidste, at de havde.”

Dan Kristian Møller, adjunkt på Niels Brock

”För att få en region att utvecklas måste såväl den fysiska som mentala kommunikationen fungera. Jag ser konsten som den uppenbara möjligheten för alla, både barn och vuxna, att stötas, blötas och mötas – att kommunicera! Att dansa tillsammans, att utforska färg, form, att låta rösterna höras i sång och tal är att kommunicera på hög nivå”

Irene Grahn , producent & dramapedagog vid Dunkers kulturhus, Helsingborg, Sverige

ANVEND KULTUR SOM AFSÆT FOR SPROGLÆRING

Ifølge OECD er fremtidens læring social og ofte samarbejdsorienteret. En god måde at indlære sprog er ved, at man bliver nysgerrig på hinandens forskelligheder eller at man via kulturprojekter bliver nødt til at kommunikere.

Brug erfaringer fra hinandens kulturordninger i Skåne og på Sjælland:

I mange af de skånske kommuner har man en kulturgaranti. Den indebærer, at kommunen tilbyder a) mindst en professionel kulturoplevelse om året i folkeskolen. b) Kreativt arbejde med kulturpædagoger i hver klasse 3-6 gange pr. skoleår. c) Professionel undervisning af alle lærere, så de kan fortsætte kulturarbejdet mellem kulturpædagogernes besøg.

Kulturgarantien gør, at mange skoler på den svenske side af Øresund har gode erfaringer med kultur og læringsforløb, som de vil kunne inddrage i et samarbejde med en dansk skole. Der er basis for, at erfaringer fra de svenske kulturordninger kan indgå i forløb og afprøves i de danske skoler.

Også erfaringer fra de danske kulturordninger kan afprøves i de svenske skoler. Tag kontakt med en børnekulturkonsulent, som findes i de fleste kommuner på den danske side af Øresund, for at blive hjulpet på vej. Find til eksempel kontakt under afsnittet ambassadører i dette dokument eller find konsulenten i den kommune, hvor I vil etablere et samarbejde her: <http://www.boernekultur.dk/stat-kommune>

Vejled hinanden på kulturinstitutioner: En mulighed kan være, at svenske skoler og danske skoler guider/vejleder

hinanden på kulturinstitutioner – ”elev guider”. Mange kulturinstitutioner samarbejder allerede på tværs af Øresund. Tag kontakt med en kulturinstitution, som har et tema, I gerne vil arbejde med og bed dem om at hjælpe med at tilrettelægge et fælles forløb for jer og en skole på den anden side af Øresund.

Find kultursteder og kulturinstitutioner her:
www.facebook.com/kulturoresund
www.skoletjenesten.dk/Ungdomsuddannelser
 App: www.kulturupplevelser.com

Indgå partnerskaber med en skole på den anden side af Øresund og mød hinanden. Dette kan for eksempel ske til inspirationskonferencer/seminarer, messer (med kunstnere og kulturinstitutioner). Planlæg besøgsture til hinandens børnekultursteder. Vær opmærksom på, at børnekulturhuse og kulturskoler samarbejder over Sundet.

Inspiration til arbejde med kultur i skolen med link til videre læsning:

- En række kulturinstitutioner i Danmark giver mulighed for, at børn og unge får en aktiv rolle i et kulturarrangement: www.teatercentrum.dk
- ”Børnekulturpiloter” er et projekt, som lærer børn, hvad det vil sige at stable et arrangement på benene samtidig med, at de får en masse kulturelle oplevelser. Dette sker blandt andet i mødet med meget forskellige og inspirerende kunstnere. Se mere: bornekulturpilot.dk/
- Der findes allerede andre, som har afprøvet samarbejder på tværs af Øresund med fokus på kultur: Syv

svenske og syv danske kommuner og skoler har undersøgt og diskuteret hinandens børnekultur. Se mere her: www.interreg-oks.eu/se/Material

- ”Skola I gränsland” af Peter Skogsberg, I bogen fortælles historien om hvordan Sunnadalsskolan i Karlskrona gik fra at være en skole med dårligt rygte til at være et godt eksempel, som nu inspirerer lærere over hele Sverige. Skolens banebrydende pædagogik udviklet i samarbejde med Marinmuseum og frie kulturarbejdere, beskrives her af Peter Skogsberg. www.kultur-i-skolan.regionvarmland.se
- Et nyt materiale er på vej fra det danske Kulturministerium til inspiration: Børn Kunst Kultur - i en hverdag der dur. Inspiration til lærere og pædagoger og andre kulturinteresserede. Første kapitel er udkommet. Se www.boernekultur.dk/ Kap. 6. Det handler om det nordiske samarbejde.

Både i Danmark og Sverige er der statslige ordninger, som kan understøtte kunst i skolen:

- Skapande Skola
www.kulturradet.se/bidrag
- Huskunstnerordningen
www.kulturstyrelsen.dk/huskunstnerordningen/

UDDAN ELEVAMBASSADØRER

Det er en god idé at have elevambassadører, fordi elever lytter til elever og de kan skabe langt bedre kontakt end voksne.

Det handler om at subjektivere eleverne og gøre dem deltagende for alvor.

Uddan i små grupper. Eleverne kan herefter sprede sine kundskaber til dem, de kender.

Sørg for, at ambassadørskabet er knyttet til temaer eller fagligheder, eleverne skal tilegne sig i skolen.

SKRIV TIL DIN LÆRERKOLLEGA I DEN INDLEDENDE FASE AF ET SAMARBEJDE

Erfaringerne er, at sproget er en af de store udfordringer ikke eventuelle kulturforskelle.

Det kan være lettere at skrive til sin lærerkollega end at tale sammen ved den første kontakt, da det umiddelbart kan være lettere at forstå det andet sprog skrevet end talt.

Man kan lære hinanden at kende via det skriftlige og siden mødes.

Man kan også anvende andre sprog, som er mere kendte, som en overgang.

START MED SOCIAL INTEGRATION FOR LÆRERNE, DEREFTER ELEVERNE

Når lærerne har mødtes inden eleverne mødes, er der skabt en positiv tryk kontakt, som kan skinne igennem til eleverne.

Sørg for at mødes om praktiske aktiviteter, gerne i små grupper. Det gælder både lærerne og eleverne. Integrer de sociale og de praktiske aktiviteter.

- Hav fælles studiedage
- Planlæg fælles temaundervisning sammen
- Sørg for at lærerne alene mødes, mindst 2 gange årligt. Sørg for jævnlig kontakt
- Tænk tidsbesparende

Mere konkret information og ideer til hvordan det kan gøres kan hentes fra tidligere projekter: Se linksamlingen længere fremme i materialet. Og hjælp til at komme i gang med et projekt kan hentes hos ambassadører: Se kontakter længere fremme.

BRUG DE MULIGHEDER, SOM FINDES FOR LÆRERUDVEKSLING OG GÆSTELÆRERE

Forsøg at holde seminarer sammen med jævne mellemrum. Det gælder både læreruddannelserne og enkelte skoler.

Eksempelvis venskabskolars lærere udveksler erfaringer og ideer og planlægger undervisningsforløb sammen på hver årgang.

Skoletjenesten Øresund kan være behjælpelig med mere information: www.skoletjenesten.dk/skoletjenesten

En mulighed er også at inddrage følgeforskere, sprogforskere som samarbejdspartnere.

Blandt andet Janus Møller fra Sprogforandringscentret på KUA arbejder med unge og deres sprog. Han ser blandt andet på, hvordan unge blander flere sprog, når de er sammen med jævnaldrende.

Inviter lærerstuderende med i Øresundsprojekter gennem samarbejde med læreruddannelserne på begge sider af Øresund.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ, AT DU FRA EFTERÅRET 2013 KAN INDGÅ I UFORMELLE LÆRINGSMØDER, SOM ER GRATIS

Læringsmøderne vil være for alle niveauer: Daginstitutioner, folkeskoler, gymnasier m.v. Hold øje med, hvornår der er møder på denne hjemmeside: www.oresundsklassrummet.eu

”Da mine elever hørte udtrykket, ”kærlighet på pinne” på norsk, som betyder slikkepind, syntes de det lød helt vildt sødt og var et genialt ord. Men da de så begyndte at reflektere over det danske ord, syntes de egentlig også ’slikkepind’ fungerede ret godt. Det samme med det svenske ord snödroppar på svensk som betyder vintergæk på dansk.

Nabosprogsdidaktik kan bidrage til at styrke elevernes indlevelse og forståelse for deres eget sprog og få dem til at knytte nogle følelser til det. En af de grundlæggende ting, man som lærer nemlig gerne vil er, at eleverne får en holdning til deres eget sprog”

Thomas Henriksen, lærer og tilknyttet Foreningen Norden

GODE RÅD OG ANBEFALINGER TIL LEDERE AF SKOLER OG UNGDOMSUDDANNELSER

Nogle af rådene er også relevante i forhold til læreren

Din opbakning som leder er afgørende for, at initiativer, som inddrager Øresundsregionen og nabosprogsaspekter kan finde sted og få succes.

AFSÆT TID TIL AT SKABE DELTAGELSE OG EJERSKAB OVERFOR SÅ MANGE SOM MULIGT

Overvej hvordan der kan kommunikeres relevant til alle på skolen om det Øresundssamarbejde, I vil indgå i.

Synliggør resultater og kundskab også på elevernes niveau.

En mulighed er at planlægge nabosprog og Øresundssamarbejde i årsplanen.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ ØKONOMI

Se blandt andet de forskellige støttemuligheder i dette dokument.

TAG STILLING TIL HVORDAN MAN KAN ARBEJDE MED SPROG I FLERE FORSKELLIGE FAG I SKOLEN, UDEN AT DET KRÆVER MERE ARBEJDE

Forpligtigelsen til, at eleverne møder nabosprog, kan blive en spændende mulighed, der giver grundlag for læring inden for flere fag på én gang.

Det anbefales at inddrage nabosprogs-elementet i faglige/funktionelle sammenhænge.

Nabosprog dansk/svensk kan inddrages i alle fag eksempelvis musik, natur/teknik, historie.

Se inspiration her fra klimaklasser: www.oresundsklassrummet.eu/ om klima i klasseværelset.

Og fra projektet en model for undervisning i den fælles historie i Øresunds-regionen.

<http://www.interreg-oks.eu/se/Material>

Sverige har gode erfaringer med at anvende kulturprojekter også i forhold til inklusion og sprog. Det er forventningen, at der i den danske folkeskole bliver mere fokus på kreative fag og innovation med en ny politisk aftale indgået 7. juni 2013. Øresundssamarbejder kan i den sammenhæng være afsæt for inspirerende læringsforløb.

PLANLÆG ET SAMLET FORLØB OVER NOGLE ÅR

Ønsker man en reel effekt i forhold til at skabe nabosprogforståelse og tryghed anbefales at planlægge et samlet forløb over nogle år. Begynd tidligt i forskolen.

Lav en strategi for sproglæring, som omfatter alle klassetrin og hvor nabosprog indgår. Med andre ord lev ikke kun i nuet, når I skal lave planlægning.

Skolelederens plan giver læreren argumenter og styrke i gennemførelsen.

Venskabsklasser kan være et understøttende initiativ.

”Danmark och Sverige liknar varandra på många sätt, men det är olikheterna som ger grogrund för nya erfarenheter och lärdomar i klassrummet. Helsingör och Helsingborg har genom många år haft ett tätt samarbete. Vi ser Öresund som en utvidgning av möjligheterna för barn och unga, inte minst när det gäller kultur och kreativitet”.

Christer Rasmusson, Ordförande barn och utbildningsnämnden, Helsingborg Stad

HAV FOKUS PÅ LÆRERNES KOMPETENCE OG MOTIVATION

Nabosprogsundervisning og kompetenceudvikling for lærere skal være en del af virksomhedsplanen. Involver læreruddannelserne. Sæt fokus på lærernes praksiserfaringer og oplevelse af egen sprogkompetence.

Nyttiggør eksisterende erfaringer og kompetencer hos lærerne, der kan bringes ind i nabosprogsundervisningen. Støt efteruddannelse.

FÅ HJÆLP OG INSPIRATION VIA EKSISTERENDE NETVÆRK

Eksempelvis "Sprogpiloterne" <http://sprogpiloter.dk/>. Overvej om der skal være en sprogpilot koblet til din skole. Det er gratis at blive uddannet som sprogpilot. Men husk at have fokus på organisation og støtte, når I prioriterer en sprogpilotindsats.

En sprogpilot er en praktiklærer/øvelsesskolelærer, der har fokus på nabosprog og inddrager nabosprogsdimensionen i undervisningen i grundskolen. Det er en ressourceperson, der kan hjælpe kolleger med at tilrettelægge nabosprogsundervisning og give gode råd om materialer og metoder. Og det er en praktikvejleder, der kan bidrage til, at nabo-

sprogsdimensionen får en plads i de lærerstuderendes praktik. Der er ca. 100 sprogpiloter rundt omkring i Norden.

For at få hjælp til at starte et Øresundssamarbejde, se også afsnittet om ambassadører i dette dokument.

SVENSK LÆRERE TIL DANMARK OG DANSKE LÆRERE TIL SVERIGE

Benyt muligheden for at bytte arbejdsdage over grænsen eller få besøg af en lærer fra den anden side af Øresund:

Sørg for, at det foregår sådan, at begge undervisere er til stede i klassen samtidigt.

Lav "skygning", så lærerne lærer af hinanden. Sørg for at sætte tydelige mål for udbyttet.

Skolen kan få dækket sine udgifter til dette via Nordisk Ministerråds støtteordning. Se afsnittet længere fremme "Hvor kan man søge penge".

En nordisk overenskomst om et fælles nordisk arbejdsmarked for lærere i folkeskolen giver i øvrigt grundlag for, at lærere i de nordiske lande har adgang til at arbejde i alle de nordiske lande under visse forudsætninger, herunder at de har relevant sprogkendskab.

”Veluddannede, mobile Øresundsborgere kommer ikke af sig selv. Derfor skal forståelse for og tryghed omkring nabosprog og kultur integreres i folkeskolen. Vi arbejder i København med grønne læringsforløb, hvor lærere, elever og skoleledere samarbejder og mødes jævnligt på tværs af Sundet”.

Anne Vang, Børne- og ungdomsborgmester, København

OVERSIGT OVER NYTTIGE LINKS TIL INSPIRATION

www.projektgnu.wordpress.com/

"Grænseoverskridende Nordisk Undervisning" (GNU). Projektet etablerer et grænseoverskridende samarbejde mellem 9 nordiske skoler og 18 skoleklasser, som i fællesskab skal planlægge og gennemføre fælles grænseoverskridende undervisning i fagene modersmål, science/naturfag, historie/samfundsfag og matematik understøttet af nye teknologier. Konkret etableres der en række virtuelle "nordiske klasser".

www.oresundsklassrummet.eu/

Om projektet Øresundsklassrummet, om klima i klasseværelset. Se også www.esd-guide.eu. Hjemmesiden indeholder både lærernes og skoleledernes refleksioner over deres arbejde i Øresundsklassrummet, samt konkrete værktøjer og metoder i deres arbejde med uddannelse for bæredygtig udvikling, samt det grænseoverskridende samarbejde skoler og venskabsklasser imellem.

www.sprogpiloter.dk

På siden kan du læse om, hvad en sprogpilot er, og få ideer til undervisning i nordiske nabosprog og nordiske sprog som fremmedsprog. Siden henvender sig til alle, der er optaget af at gøre undervisningen i det nordiske stof tidssvarende og spændende for eleverne i grundskolen i Norden.

www.hhskole.wordpress.com/

Eksempel på program for skoleklasser i samarbejde mellem Helsingør og Helsingborg.

<http://www.tekniskmuseum.dk/archive/skoletjenesten/>

Siden indeholder en lærervejledning, som Teknisk Museum har lavet i samarbejde med Fredriksdal.

www.boernekultur.dk/inspiration/

På siden finder du inspiration til arbejdet med børn og kultur. Du finder tips til, hvordan man kan integrere kunst og kultur i børns hverdag, både i dagtilbuddet og skolen, og du kan finde kunstnere, som arbejder med formidling til børn. Der findes også inspiration til konkrete idéer for at sætte egne børnekulturprojekter i gang.

www.kulturboost.com

Det er et initiativ fra en anden grænseregion: Pædagogiske konsulenter tilbyder statslige ordninger og kunstprojekter til skoler i Sønderjylland. Senest har de skabt Kulturboost, som er 50-60 danske og tyske professionelle kunstnere, der tilbyder projekter til skoler og erhvervsvirksomheder på begge sider af grænsen som en slags hyldetilbud.

www.skoletjenesten.dk

På siden kan du læse om erfaringer med at anvende de aktiviteter, som kulturinstitutionerne tilbyder til skoler på den anden side af Øresund. Det er en rapport om Skoletjenesten Øresund 1999-201, Ett samarbejde mellan Skoletjenesten på Sjælland och Kultur Skåne.

Se også: www.skoletjenesten.dk/skoletjenesten

<http://sprogpiloter.files.wordpress.com>

Giver inspiration til arbejde med fortællinger. Det er en beskrivelse af projektet Hugin og Munin – det nordiske sprog-fortæller værktøj, som får skandinaviske børn til at fortælle historier for hinanden.

www.miniordbok.org/

Er en miniordbog på nettet: Her kan du slå ord op fra de forskellige nordiske sprog.

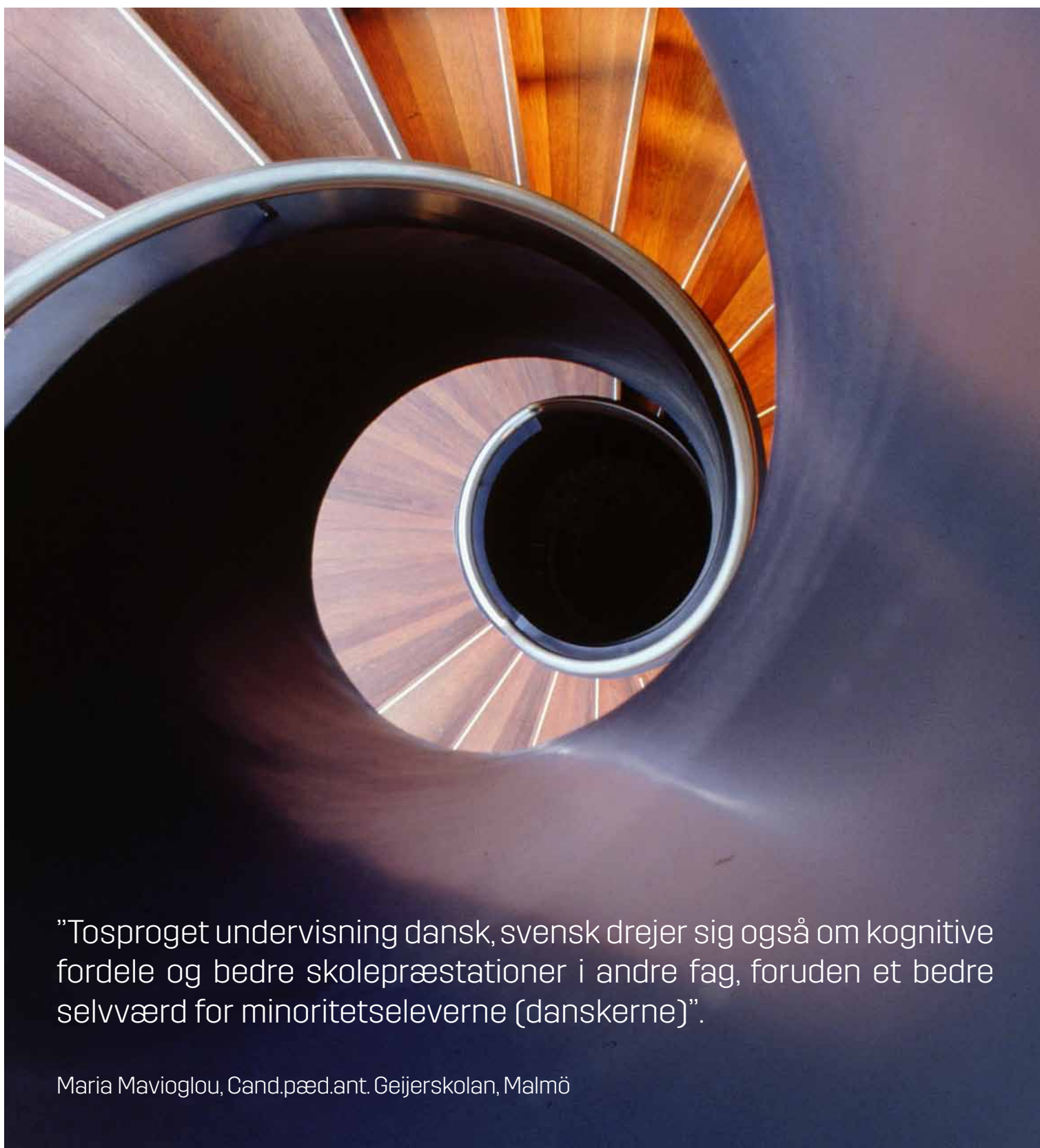
www.nordeniskolen.org/

Siden er Nordens nye digitale undervisningsplatform 'Norden i Skolen'. Her finder du nyudviklede digitale sprogøvelser og -spil, en nordisk lydordbog, en interaktiv sproghistorisk tidslinje, og meget mere.

www.dr.dk/Undervisning/Norden/Forside

DR webside 'Norden før og nu' er en undervisningsportal om Nordens historie, natur, kultur og sprog. Den viser hvert af de nordiske landes særpræg.

”Tosproget undervisning dansk, svensk drejer sig også om kognitive fordele og bedre skolepræstationer i andre fag, foruden et bedre selvværd for minoritetseleverne (danskerne)”.

Maria Mavioglou, Cand.pæd.ant. Geijerskolan, Malmö

HVORDAN KOMMER JEG I KONTAKT MED EN SKOLE ELLER UNGDOMSUDDANNELSE PÅ DEN ANDEN SIDE AF ØRESUND

EUROPÆISK NETVÆRKSPORTAL FOR SKOLER

www.etwinning.net

Portalen drives og administreres af Europæisk Skolenet på vegne af Europa-Kommissionen. Det er et virtuelt mødested til udveksling af information mellem skoler og rummer derfor alle de redskaber og services, der er nødvendige for, at skolerne kan finde partnere.

NORDISKE VENSKABSKLASSER

www.nordeniskolan.org/venskabsklasser

Portalen drives af Foreningen Norden. Her kan du få hjælp til at komme i kontakt med en klasse i et andet nordisk land.

ØRESUNDSREGIONALE PROJEKTER

Se tidligere og igangværende Øresundsregionale Interreg-projekter her:

www.interreg-oks.eu/se/Menu/Projektbank

FIND KULTURINSTITUTION PÅ DEN ANDEN SIDE AF ØRESUND

www.facebook.com/kulturoresund

Øresundskomiteen lægger i det omfang det er muligt projektansøgninger til komiteens pulje for læringsprojekter over Øresund 2013/2014 på komiteens hjemmeside. Det vil give et indblik i, hvilke parter der er interesserede i Øresundssamarbejder for perioden 2013-2014. Det kan måske inspirere andre til at være med og skabe flere partnerskaber.

www.oresundskomiteen.org/naboskolor/

”Geijerskolans Øresundsklasser vill vara med och skapa framtidens Øresundsmedborgare, som ser hela regionen som sin”.

Susanne Månsson, rektor Geijerskolan

AMBASSADØRER FOR SAMARBEJDE OVER ØRESUND

En ambassadør kan hjælpe dig i gang med en anden måde at gribe sprogundervisning an. Give dig inspiration til, hvordan du kan komme i gang med at bruge Øresundsregionen og det dansk/svenske element i din undervisning. Hjælpe med kontaktinformation og meget mere.

KONTAKTER

Pia Bastholm

Miljöverkstaden, Stadsbyggnadsförvaltningen,
Helsingborg Stad
Kontakt: Pia.bastholm@helsingborg.se
+46702/106991

Marianne Bomgren

Skoletjenesten Øresund
Kontakt med kulturinstitutioner i Skåne og på Sjælland
Kontakt: mb@skoletjenesten.dk

Nils Ekelund

Prefekt, Malmö högskola
Forskningsområder: Naturvetenskap, Biologi, Växtfysiologi
Kontakt: nils.ekelund@mah.se

Birgitte Hammer

Interreg projekt om sprog og historie
Erfaring fra historieprojekt for danske og svenske 6. klasser.
Kontakt: gitteham@gmail.com

Anne-Mette Hermansen

Konsulent for det praktisk-musiske område og skolebiblioteker. Erfaring med Øresundsprojekter via Helsingør-Helsingborg skole-kultursamarbejde. Særligt i fht. anvendelse af nabosprog i undervisningen samt planlægning af konkrete forløb med skoleklasser.
Kontakt: amh33@helsingor.dk

Trine Bendixen Johansen

Ansæt på Dyvekeskolen.
Interesse: Samarbejde mellem folkeskoler/grundskoler, Førskola (0. klasse) - 6. Klasse.
Kontakt: tj@dyvekeskolen.dk

Anja Liebermann

Københavns Kommune, Kontoret for Bæredygtig Udvikling, projektkoordinator i det interregionale projekt Øresundsklassrummet, der har fokus på unges deltagelse i regionens bæredygtige fremtid. Har nogle års erfaring med konkret samarbejde over Øresund med udskolingsklasser, der har arbejdet med temaer som grøn teknologi, klima og demokrati.
Kontakt: anjali@buf.kk.dk

Kamilla Löfström

Ansæt på Malmö Borgskola
Interessefelt: Sprog og litteratur. Undervisning af gymnasieelever og voksne der tilsammen har en mangfoldig sproglig baggrund. Samarbejder bl.a. med Sprogcenteret i København. Flere af de gymnasieelever, Kamilla har vejledt og undervist har været på besøg på Sprogforandringscentret på KUA hos Janus Møller.
Kontakt: Kamilla.lofstrom@malmoborgar.se

Maria Mavioglou

Ansæt på Dyvekeskolen
Interessefelt: Sprog og litteratur. Undervisning af gymnasieelever og voksne, der tilsammen har en mangfoldig sproglig baggrund. Samarbejder bl.a. med Sprogcenteret i København. Flere af de gymnasieelever, Maria har vejledt og undervist har været på besøg på Sprogforandringscentret på KUA hos Janus Møller
Kontakt: mav_maria@hotmail.com

Susanne Månsson

Rektor Geijerskolan
Geijerskolens Øresundsklasser. En kulturell-språklig og gränsöverskridande skola
Interesse: Samarbejde mellem folkeskoler/grundskoler, Førskola (0. klasse) - 6. Klasse.
Kontakt: susanne.mansson@malmö.se

Dan Kristian Møller

Niels Brock
 Interesse: Samarbejde med handelsgymnasier i Sverige og svenske virksomheder. Samarbejde mellem folkeskoler/ grundskoler.
 Kontakt: dakm@niels.brock.dk

Janus Møller

Lektor i sociolingvistik på Nordisk Forskningsinstitut, KU
 Interesse: Flersprogethed, ungdomssprog, sprog & identitet og sprognormer.
 Kontakt: janus@hum.ku.dk

Ida Wettendorff

Børnekulturkonsulent og har erfaring med Øresundsprojekter via Helsingør-Helsingborg skole-kultursamarbejdet. Særligt i fht planlægning af konkrete forløb og inddragelse af kulturinstitutioner.
 Kontakt: iwe65@helsingor.dk

Se også sprogpiloterne: <http://sprogpiloter.dk/>

Ønsker du også at blive ambassadør og hjælpe skoler i gang med at bruge Øresundsregionen i undervisningen, kan du kontakte Öresundskomiteen: avc@oresundskomiteen.dk

”Se danska och svenska som två varianter av samma skandinaviska språk. Det är t ex lättare för många Malmöbor att förstå danska än gotländska”

Henrik Rahm, Docent i nordiska språk, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

HVORDAN KAN MAN SØGE PENGE

ÖRESUNDSKOMITEEN SÆRLIGE PULJE FOR SKOLEÅRET 2013/2014

Öresundskomiteen har afsat i alt dkk 200.000 til Øresundsregionale projekter, som kan bidrage til at fremme møde, sprogforståelse og læring på tværs af Øresund.
www.oresundskomiteen.org/2013/05

FONDET FOR DANSK-SVENSK SAMARBEJDE

I Fondet for Dansk-Svensk Samarbejde kan søges penge til transport af elever og lærere, der skal besøge en klasse på den anden side af Øresund: www.dansk-svenskfond.dk

NORDISK MINISTERRÅD

Nordplus Junior Nordisk støtteprogram til fremme af mobilitet og netværksbygning for elever og lærere i folkeskolen og gymnasiet. www.nordplusonline.org/sca/junior

Der er ca. 18 mio. kr. til rådighed hvert år og to årlige ansøgningsfrister 1. marts og 1. oktober. Programmet retter sig mod børn, elever, lærere, ledere og andet pædagogisk personale i førskolen, grundskolen samt gymnasie- og erhvervsuddannelserne. Nordplus Junior støtter følgende aktiviteter: Forberedende besøg, klasseudveksling som led i længerevarende, tematiske samarbejder mellem klasser fra forskellige lande, individuelle skole- eller praktikophold for elever i gymnasier eller erhvervsuddannelser, udveksling af undervisere og andet pædagogisk/akademisk personale, netværk - etablering af netværk mellem skoler og andre organisationer med henblik på udveksling af viden og erfaring inden for et givent tema, projekter - udvikling af pædagogiske/didaktiske metoder, undervisningsmaterialer, læreplaner mv.

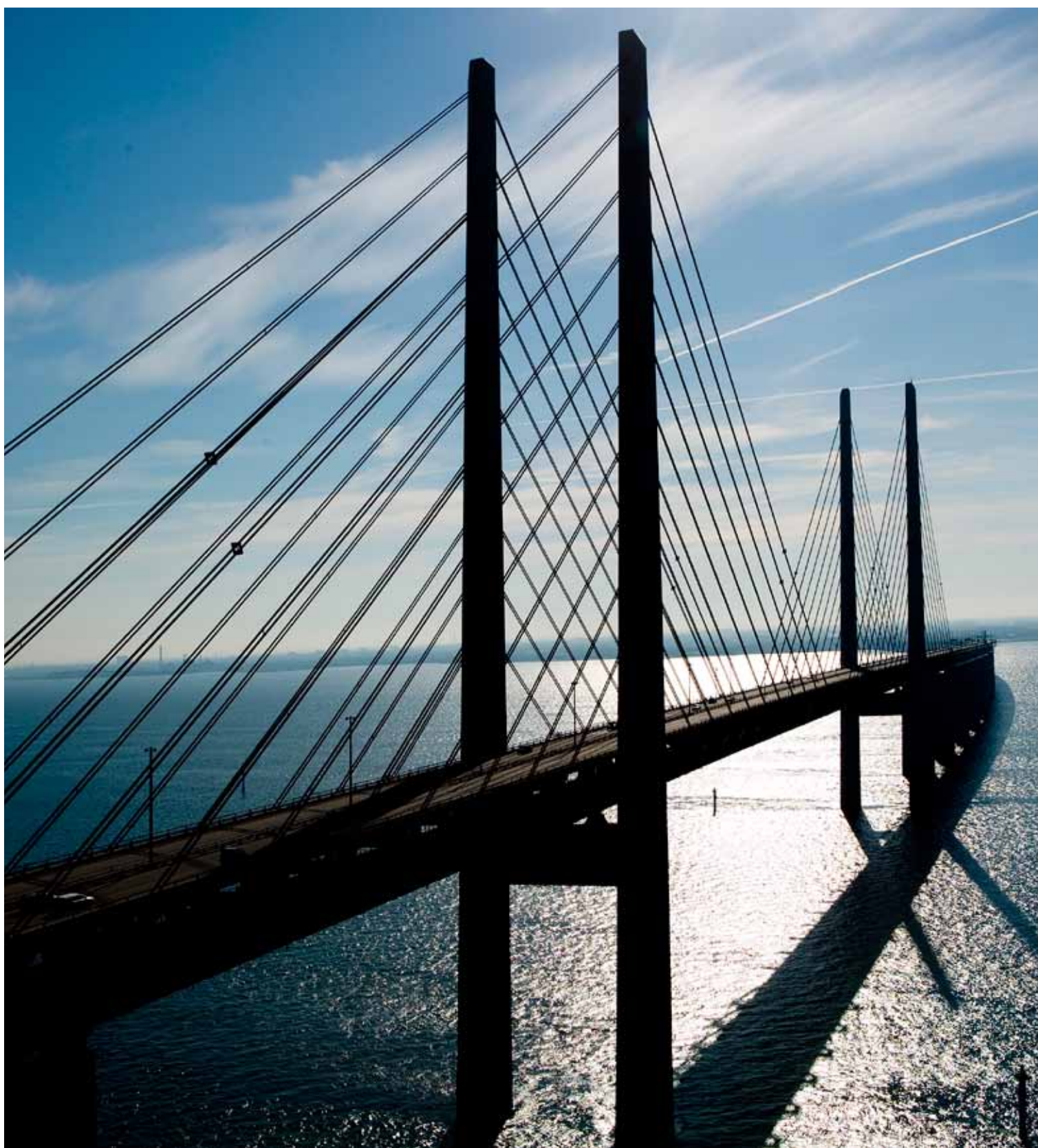
NORDISK KULTURFOND

Nordisk Kulturfond er et nordisk samarbejdsorgan, der har til opgave at støtte kultursamarbejde i bred forstand mellem de nordiske lande. www.nordiskkulturfond.org

KULTURORESUND

Se også listen over fonde i Øresundsregionen på følgende hjemmeside: www.facebook.com/kulturoresund

HVORDAN ER VI KOMMET FREM TIL ANBEFALINGERNE

Öresundskomiteen har afholdt to workshops i april og maj 2013, hvor en række aktører, der i forskellig sammenhæng arbejder med skoler og ungdomsuddannelser, har diskuteret forudsætninger for at motivere og gøre det lettere at arbejde på tværs af Øresund med en god håndtering af sprogene dansk/svensk.

I de 2 workshops deltog repræsentanter fra skoler og gymnasier og andre ungdomsuddannelser i regionen, kommunale forvaltninger, læreruddannelserne UCC i København og Malmö Högskola, DPU, Institut for Uddannelse og Pædagogik og Lunds Universitet. Repræsentanter fra igangværende og tidligere interregprojekter, kulturinstitutioner, Kulturministeriet, Børnekulturens Netværk, Foreningen Norden samt Nordisk Ministerråd.

Deltagerne har fundet det væsentligt, at anbefalingerne har fokus på følgende temaer for at skabe et godt grundlag for Øresundssamarbejde og arbejdet med nabosprogsforståelse:

- Nabosprog i faglige, funktionelle sammenhænge
- Elevernes motivation
- Lærernes kompetence og motivation
- Økonomi
- Styling, ledelse
- Tid og prioritering

Öresundskomiteen har også afholdt en kort skriftlig høring over anbefalingerne.

Denne samling af tips og gode råd til lærere og uddannelsesledere i forhold til at arbejde med læring over Øresund og nabosprog er suppleret med en invitation til at søge midler til projekter, som involverer Øresundsregionen og nabosprog i skole og ungdomsuddannelsesregi. Invitationen kan ses her www.oresundskomiteen.org

Endvidere vil Öresundskomiteen arbejde med en række politiske anbefalinger til forvaltninger, politikere og uddannelsesinstitutioner. Arbejdet vil kunne følges på Öresundskomiteens hjemmeside www.oresundskomiteen.org/naboskolor/

Billeder:
copenhagenmediacenter.com/

ÖRESUNDSKOMITEEN

Öresundskomiteen er platformen for det regionale politiske samarbejde i Øresundsregionen og komiteen består af ledende lokale og regionale politikere fra Skåne og Sjælland.

Öresundskomiteen arbejder for at fremme regionens udvikling på tværs af Øresund økonomisk, socialt og kulturelt. Öresundskomiteen skal inspirere og medvirke til integration og samarbejde mellem organisationer, virksomheder og mennesker i hele regionen

Læs mere på www.oresundskomiteen.org

